

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek

TOM 35

THE POZNAŃ SOCIETY FOR THE ADVANCEMENT
OF THE ARTS AND SCIENCES
PHILOLOGICAL AND PHILOSOPHICAL SECTION
PHILOLOGICAL COMMITTEE

Critical Literary Argument in Poland

edited by Sylwia Panek

volume 35

Mateusz Antoniuk
**Between 'The Aureola of Spiritual
Truth' and 'Matters of a Contemporary
State': The Polemic Over 'Unsullied
Poetry' (1938/1939)**

In 1938 two literary manifests appeared in the columns of the press – one by Ludwik Fryde titled: *Dwa pokolenia* (Two Generations) and the other by Czesław Miłosz: *Kłamstwo dzisiejszej „poezji”* (The Lie of Today's 'Poetry'). The former proposes the thesis that poetry has the right to be autonomous and be free from responsibilities such as presenting reality beyond the text itself, propagating ideas, expressing emotions and thoughts of the artist. The latter, on the contrary, opined that poetry should not look inwards towards its own self; rather it has the task to formulate points of view and demonstrate the author's personality. Shortly thereafter, either by way of polemic or agreement, more than a dozen literary critics responded to both, mainly of the younger generation. Thus a constellation of critical texts was created, one focused around the motto of 'unsullied poetry'. This publication therefore presents the above-mentioned discussion by means of a study and an accompanying essay on literary history.

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
WYDZIAŁ FILOLOGICZNO-FILOZOFICZNY
KOMISJA FILOLOGICZNA

Polemika Krytycznoliteracka w Polsce
pod redakcją Sylwii Panek
tom 35

Mateusz Antoniuk
**Między „blaskiem duchowej prawdy”
a „sprawami państwa współczesnego”.
Spór o „czystą poezję” (1938/1939)**

Poznań 2023

WYDAWNICTWO POZNAŃSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NAUK
UNIwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Główny Redaktor Wydawnictw PTPN
Jakub Kępiński

Recenzent
prof. UAM dr hab. Agnieszka Rydz

Redakcja językowa i korekta
Wojciech Nowakowski

Projekt okładki
Elżbieta Kidacka

Łamanie
Marlena Roszkiewicz

Publikacja finansowana
w ramach programu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
pod nazwą „Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”
w latach 2017–2021, nr projektu 11H 16 0131 84

© Copyright by Sylwia Panek, Mateusz Antoniuk, Poznań 2023

© Copyright for this edition by Poznańskie Towarzystwo
Przyjaciół Nauk, Poznań 2023

ISBN 978-83-7654-500-4

ISSN 2081-5999

Spis treści

ROZPRAWA WSTĘPNA

1938: spór o autonomię poezji. Historia pewnej polemiki	13
1. <i>Dwa pokolenia vs Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> , czyli dwugłos Fryde–Miłosz	16
1.1. <i>Dwa pokolenia</i> i Ludwika Frydego „droga klerka”	18
1.2. <i>Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> – Czesława Miłosza spór z „poezją czystą”	31
1.3. <i>Dwa pokolenia</i> i <i>Kłamstwo dzisiejszej „poezji”</i> – lektura relacyjna	36
2. Wokół <i>Dwóch pokoleń</i> oraz <i>Kłamstwa dzisiejszej „poezji”</i> – głosy i glosy	45
2.1. <i>Contra</i> Fryde	49
2.2. <i>Contra</i> Miłosz	58
3. Miłosz i Fryde – refutacje	66
3.1. Refutacja Frydego	67
3.2. Refutacja Miłosza	71
4. Kłacze, sieć – i ciągi dalsze	75

TEKSTY ŹRÓDŁOWE. ANTOLOGIA

Wykaz tekstów źródłowych	87
Nota edytorska	91

CZĘŚĆ I

LUDWIK FRYDE VERSUS CZESŁAW MIŁOSZ: DWUGŁOS
O „POEZJI CZYSTEJ”

Ludwik Fryde	
Dwa pokolenia	97
Czesław Miłosz	
Kłamstwo dzisiejszej „poezji”	119

CZĘŚĆ II

KONSTELACJA FRYDEGO

Gustaw Herling-Grudziński	
„Pióro”	133
Kazimierz Wyka	
Laboratorium nowego stylu	141
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. „Pióro”	153
Józef Łobodowski	
Przeciw szkodliwym doktrynerom	155
Hieronim Michalski	
Wśród nowych periodyków poetyckich	161
W.N. [Wojciech Natanson]	
„Pióro”	165
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. „Pióro” (II)	169
Mirosław Starost	
Niebezpieczne tendencje	173
Zbigniew Bieńkowski	
List z obłożonego miasta	183
m.	
[omówienie pierwszego numeru „Pióra”]	193
NN	
„Pióro”	197

CZĘŚĆ III
KONSTELACJA MIŁOSZA

Gustaw Herling-Grudziński	
Obrona metafory (Poprawki do artykułu Czesława Miłosza)	201
Jan Aleksander Król	
Przeciw wyrażaniu siebie	211
Jerzy Putrament	
O „finis operantis”	223
Józef Maśliński	
Środki, nie tylko cele!	233
Gustaw Herling-Grudziński	
Bilans i wnioski	239
Ignacy Fik	
Grzech anielstwa. Na przykładzie Czesława Miłosza	245
Stanisław Czernik	
Sprawa Miłosza	261
Michał Chmielowiec	
Przegląd prasy. Dyskusje o dzisiejszej poezji	263
Józef Maśliński	
Dorzynki literackie	267

CZĘŚĆ IV
FRYDE I MIŁOSZ – AUTOKOREKTY, REFUTACJE

Ludwik Fryde	
Odmiany „poezji czystej”	281
Czesław Miłosz	
Obrona rzeczy nieuznanych	291
Bibliografia	303
Indeks osób	307